

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо виконання

індивідуального плану наукової роботи, індивідуального навчального плану

та роботи над дисертацією

ШРЕСТХИ Марії Юріївни

«Бранхіобделіди Західної Палеарктики (Annelida: Branchiobdellida):

систематика, географічне поширення та еволюція»,

яка подається на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 09 – «Біологія»

за спеціальністю 091 – «Біологія і біохімія»

Шрестха Марія Юріївна у 2025 році завершує навчання в аспірантурі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Вона успішно виконала навчальну складову індивідуального плану освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та завершила роботу над дисертаційним дослідженням.

Робота Марії Юріївни над дисертацією розпочалася з ретельного аналізу літератури, присвяченого бранхіобделлідам – групі облигатних симбіонтів прісноводних річкових раків. Вона збрала та опрацювала значний обсяг морфологічних, молекулярно-генетичних і біогеографічних даних, що дозволило суттєво розширити уявлення про систематику, географічне поширення та еволюційні взаємозв'язки цих організмів у Західній Палеарктиці.

Здобувачка провела комплексний морфологічний аналіз бранхіобделід за допомогою стереомікроскопії, дослідила особливості їхніх щелеп та сперматеки. Вона виконала молекулярно-філогенетичний аналіз на основі послідовностей чотирьох генетичних маркерів (CO1, 16S, 28S та ITS) та

побудувала мультилокусне філогенетичне дерево з високою статистичною підтримкою філогенетично важливих клад. Це дослідження дозволило уточнити таксономічний статус окремих видів, встановити наявність кількох гаплогруп у *Branchiobdella kozarovi* та вперше підтвердити присутність *Branchiobdella hexadonta* у фауні України.

Окрему увагу Марія Юріївна приділила аналізу локалізації бранхіобделід на поверхні тіла та в зябровій порожнині річкових раків, що дало змогу оцінити характер відносин бранхіобделід і річкових раків. Це дослідження має важливе практичне значення, оскільки отримані результати можуть бути використані для оцінки екологічних наслідків інтродукції ракоподібних у водні екосистеми та розробки карантинних заходів у разі транспортування живих раків.

Марія Юріївна взяла активну участь у міжнародних наукових конференціях, де представила основні результати своєї роботи, зокрема на 4th Central European Symposium of Aquatic Invertebrates (Словаччина, 2024). Вона опублікувала три статті за темою дисертації, одна з яких вийшла у міжнародному рецензованому журналі, що індексується в базах Web of Science або Scopus (Q2). Крім того, її результати були відображені у фахових виданнях України (категорії А та Б).

Виконана дисертаційна робота є самостійним і завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові фундаментальні результати щодо систематики, географічного поширення та еволюції бранхіобделід Західної Палеарктики. Результати дисертації становлять значний теоретичний і практичний внесок у зоологію та екологію прісноводних екосистем.

Під час виконання дисертаційного дослідження Марія Юріївна проявила себе як цілеспрямована, відповідальна та наполеглива науковиця, яка володіє сучасними методами морфологічного, молекулярно-генетичного та біогеографічного аналізу. Вона продемонструвала високу компетентність у

плануванні та проведенні наукових досліджень, критичному аналізі отриманих результатів і в їхньому представленні у вигляді публікацій і доповідей.

Вважаю, що індивідуальний план наукової роботи Шрестхи Марії Юріївни виконаний повністю та на високому рівні. Її дисертація відповідає вимогам до наукових досліджень, що подаються на здобуття ступеня доктора філософії, і може бути рекомендована до захисту.

Науковий керівник,

доктор біологічних наук,

професор кафедри зоології та екології

біологічного факультету

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

С. Ю. Утєвський

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

